

Het pestprotocol

SBO de Koppeling

Rotterdam, oktober 2025

Dit protocol is tot stand gekomen door medewerking van ouders, kinderen en door samenwerking met het team van SBO de Koppeling.

Inhoud

Inleiding	3
Wat is Pesten?	4
Risicofactoren.....	5
Signalen	6
Gedragsregels.....	7
De aanpak van pestgedrag	8
Consequenties van pestgedrag.....	10
Begeleiding voor de gepeste leerling	11
Begeleiding voor de leerling die pest.....	11
Adviezen aan ouders	12

Inleiding

Hoe vervelend het ook is. Pesten komt overal voor en in verschillende vormen. Als school proberen we pesten natuurlijk te voorkomen. Als pestgedrag zich toch voordoet willen we dit zo snel mogelijk signaleren en het gebruiken als leermoment voor de pester en het slachtoffer van het pestgedrag. In veel gevallen van pesten hebben beide of alle betrokkenen iets te leren. In dit protocol beschrijven we wat we doen om pesten te voorkomen en welke interventies er zijn wanneer pestgedrag zich op school toch voordoet. Het is belangrijk dat iedereen in de school goed op de hoogte is van de inhoud van dit document.

Het doel van het pestprotocol:

- 1. Het voorkomen van pesten**

Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich kunnen richten op hun taken op school en vriendschappen. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan! Het voorkomen van pesten is dan ook heel belangrijk en daarom gaat een gedeelte van dit pestprotocol over de preventie.

- 2. Het stoppen van pesten**

Mochten we toch met pesten te maken hebben dan biedt dit protocol handvatten om daarmee om te gaan, het pesten te stoppen en de situaties zo goed mogelijk op te lossen.

- 3. Duidelijkheid bieden**

Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, naar personeel stappen om aan te geven als iets niet loopt.

Daarnaast proberen we met dit protocol een basis te leggen voor het omgaan met pesten. Dit betekent dat er in de basis dezelfde regels en consequenties gelden.

Wat is Pesten?

Plagen en pesten, we kennen het allemaal maar soms is de grens tussen beide onduidelijk. Pesten is schadelijk maar plagen mag wel. In dit deel van het protocol beschrijven we het verschil tussen plagen, pesten en ruzie.

Wat is plagen?

Plagen gebeurt een enkele keer, spontaan en het duurt niet lang. Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Plagen gebeurt zonder kwade bijbedoelingen en is daarom vaak leuk, plezierig en grappig. Bij plagen loopt de geplaagde geen blijvende psychische en/of fysieke schade op en is in staat zich te verweren.

Wat is pesten?

Iemand wordt getreiterd of is het mikpunt van pesterijen als hij of zij herhaaldelijk en langdurig blootstaat aan negatieve handelingen verricht door één of meerdere personen. Bij pesten zijn de partijen niet gelijk. Het is steeds hetzelfde kind dat wint en hetzelfde kind dat verliest. Vaak gebeurt pesten niet één keer, maar is het gepeste kind steeds weer opnieuw slachtoffer. Het sterkere kind, de pester, heeft een grotere mond en anderen kijken tegen hem of haar op. De pestkop heeft geen positieve bedoelingen, wil pijn doen, vernielen of kwetsen. Het gepeste kind voelt zich eenzaam en verdrietig, hij of zij is onzeker en bang.

Direct en indirect pesten

Pesten kent verschillende vormen. Een directe vorm van pesten is een openlijke, zichtbare aanval op een ander. Uitschelden, beschuldigen zijn voorbeelden van directe en verbale agressie. Bij indirect pesten wordt iemand bijvoorbeeld op een niet zichtbare en onduidelijke manier buitengesloten door een groep. Een relationele manier van pesten houdt in dat relaties en vriendschappen worden gemanipuleerd om iemand emotioneel te kwetsen. Dat kan zowel direct als indirect gebeuren.

Digitaal pesten

Een ander onderscheid is dat tussen pesten in het dagelijks leven en pesten via nieuwe communicatiemiddelen. Bij digitaal pesten of cyberpesten gebruiken kinderen of jongeren het internet of hun mobiele telefoon. Voorbeelden zijn een anoniem mailtje sturen, iemand uitschelden via sociale media (Facebook, Instagram, Snapchat, TikTok, Whatsapp enz.). Bij cyberpesten is fysieke kracht minder belangrijk. Het pesten kan zelfs anoniem plaatsvinden. Doordat de pester niet direct ziet hoe het slachtoffer reageert, beseft hij bovendien minder goed hoe kwetsend zijn boodschappen zijn. Daardoor kan het pesten harder aankomen dan de bedoeling was.

Wat is ruzie?

Ruzie is een situatie of verschijnsel waarbij mensen onenigheid met elkaar hebben, wat gepaard kan gaan met over en weer schelden, het elkaar de schuld van iets geven, zwartmakerijen, of zelfs fysiek geweld. Ruzies kunnen van zeer korte aard zijn, maar ook jarenlange ruzies kunnen voorkomen.

Risicofactoren

De Koppeling is een school voor speciaal basisonderwijs. Alle kinderen vinden iets moeilijk. Bijvoorbeeld om ruzies op te lossen, grapjes herkennen, stoppen als iemand het aangeeft of op de juiste wijze opkomen voor jezelf.

Slachtoffer

Kinderen worden vaak gepest als zij fysiek of emotioneel zwak zijn of afwijken van de 'norm', bijvoorbeeld omdat een kind stottert of een accent heeft. Ook als een kind geen goede lichamelijke hygiëne heeft, kan dit leiden tot pesten.

De Pester

Pesters kunnen zich vaak slecht inleven waardoor zij zich nauwelijks verantwoordelijk voelen voor hun daden. Samenspelen vraagt nogal wat vaardigheden zoals inleven in de ander, delen, overleg, tegen je verlies kunnen, goede spelregels maken en je aan spelregels houden.

Omgevingsfactoren

Kinderen kunnen agressie die zij thuis zien nadoen. Daarnaast wordt de kans dat kinderen gaan pesten groter als ouders weinig bij hen betrokken zijn, hen afwijzen en verwaarlozen of te weinig toezicht houden.

De aanwezigheid van een vriendengroep die toekijkt en niet optreedt tegen het pesten, vergroot de kans dat het pesten doorgaat.

De kans op pesten en agressief gedrag is groter op scholen met te weinig duidelijke gedragsregels, gering toezicht en een gebrek aan individuele benadering. Door op school een sfeer te creëren waarin harmonie en respect voor elkaar centraal staan kan het pesten worden omgevormd tot socialer gedrag.

Het zien van agressief gedrag op televisie kan bij sommige kinderen tot agressie leiden.

Beperking

Soms zorgt de beperking van een kind ervoor dat de oplossing niet duurzaam is en het gedrag steeds blijft terug keren. Het is bij kinderen met een beperking van belang om veel te herhalen om een gedragsverandering te laten plaatsvinden. Dit kost tijd en is meestal niet in een week aangeleerd.

Signalen

Signalen thuis:

- Weerstand om naar school te gaan, doen alsof ze ziek zijn
- Lichamelijke klachten (Hoofdpijn, buikpijn enz.)
- Vaak huilen
- Slaap- en eetproblemen
- Zijn er vriendschappen

Signalen school:

- Leerling heeft weinig relaties
- Leerling blijft altijd als laatste over als er gekozen wordt
- Leerling komt klagen en schakelt vaak hulp van de leerkracht in
- Leerling komt nooit naar de leerkracht toe

Pestsituaties kunnen zijn:

- altijd een bijnaam geven, nooit bij de eigen naam noemen
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- briefjes doorgeven
- beledigen
- opmerkingen maken over kleding
- isoleren
- buiten school opwachten, slaan of schoppen
- op weg naar huis achterna rijden
- naar het huis van het slachtoffer gaan
- bezittingen afpakken/kapot maken
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- stoken in relaties
- vervelende dingen rondvertellen

Gedragsregels

De school leert de kinderen vriendelijk met elkaar om te gaan en elkaar te respecteren en te accepteren. De school heeft afspraken en regels die gelden voor iedereen. (Zie de schoolgids)

De school wil een veilige plek voor iedereen zijn. Orde, rust en regelmaat bevorderen het welzijn van de kinderen.

Er zijn duidelijke regels en afspraken in omgang met elkaar.

We hebben respect voor elkaar. We houden rekening met elkaar. Alle mensen op school zijn verschillend maar wel even belangrijk. Je hoeft geen vrienden te zijn met iedereen, maar je doet wel beleefd.

Als je problemen hebt met een ander kind, dan probeer je er samen over te spreken. Lukt dit niet, dan vraag je hulp aan een leerkracht op het plein. Reageren met geweld is altijd fout. Blijf van andermans lijf en spullen af. Als een ruzie is opgelost stoppen we erover.

Iedereen is verantwoordelijk voor zijn eigen gedrag. Regels zijn van en voor iedereen. Overtreden van regels en afspraken kan vervelende gevolgen hebben. Een ander heeft er last van en jijzelf ook. Er zijn consequenties die passen bij grensoverschrijdend gedrag. Zo worden ouders altijd geïnformeerd en kan het zijn dat je bijvoorbeeld 'leuke' tijd moet inleveren (pauze, vrijetijd etc).

De aanpak van pestgedrag

De aanloop tot pestgedrag is een proces. In dit proces is het belangrijk dat leerkrachten, leerlingen en ouders alert zijn op signalen en daarnaast met elkaar een goed klimaat scheppen. Het risico om gepest te worden, wordt hierdoor kleiner. Voorkomen is beter dan genezen! Tijdens de eerste schoolweken werken we met het boek; "Grip op de groep". Om de groep zo positief mogelijk te vormen tijdens de Gouden Weken. Er wordt tijd gemaakt om elkaar te leren kennen, groepsafspraken te maken, te oefenen met samen spelen en samen werken.

Preventieve maatregelen

Op verschillende wijzen, geven wij kinderen handvatten om respectvol om te gaan met anderen met behulp van voorbeeldgedrag, lessen sociale vaardigheden en de "week tegen het pesten". Een groot deel van het team is ook Rots & Water trainer en zet activiteiten in ter bevordering van de samenwerking en het versterken van het groepsgevoel.

Zowel de school als geheel als iedere leerkracht afzonderlijk probeert pesten te voorkomen. Ook ouders en leerlingen kunnen meehelpen om pesten te voorkomen.

Preventie op schoolniveau:

- Alle professionals in de school laten voorbeeldgedrag zien.
- We stimuleren sociaal wenselijk gedrag d.m.v. complimenten en beloningssysteem.
- We streven naar goed pedagogisch klimaat.
- Leerlingen veiligheid bieden.
- Leerkrachten en medewerkers van de school zijn betrokken bij leerlingen, nemen kinderen serieus en bieden individuele aandacht.
- Regelmatig terugkerend behandelen van onderwerpen op ieder niveau.
- We hanteren een systeem van duidelijke routines en regels.
- Sinds juli 2025 is er een Burgerschapsplan wat gaat bijdragen aan de invulling van lessen rondom dit thema en positief gedrag.

Preventie op leerkrachtniveau:

- Leerlingen worden gezien. We groeten leerlingen persoonlijk en individueel bij de start van de schooldag en voor het naar huis gaan.
- Leerlingen duidelijk maken dat signaleren van pesten doorgegeven moet worden.
- Naast de schoolregels maakt de leerkracht afspraken met de leerlingen over gewenst gedrag in de groep.
- Van elke leerkracht wordt verwacht, dat hij/zij werkt aan positieve groepsvorming (met behulp van grip op de groep):
 - Respect voor elkaars mogelijkheden en onmogelijkheden;
 - Samenwerken, elkaar helpen;
 - Respect voor elkaars spullen;
 - Niemand buitensluiten;
 - Naar elkaar luisteren bij beurten, spreekbeurten;
 - Ruzies uitpraten, goed maken, en dergelijke.
- Registratie in het logboek
- Incidenten bespreken met ouders

- Leerkrachten reflecteert met leerling op een lastige situatie en geeft feedback en successen worden beloond.
- Het is de taak van de leerkracht om leerlingen handvatten te geven hoe zij ruzie/pestsituaties op een goede manier kunnen doorgeven aan een leerkracht.
- De leerkracht zal bij vermoeden van een pestsituatie, dit bespreken in het team.

Preventie op leerlingniveau:

- Doorgeven van pest/ruzie situaties aan de leerkracht, directie of maatschappelijk werk
- Voor elkaar opkomen
- Medeverantwoordelijk voor een goede sfeer in de klas
- Probeer klasgenoten niet buiten te sluiten.

Preventie op ouderniveau:

- Zorg voor betrokkenheid en veiligheid voor je kind
- Luister naar uw kind en neem uw kind serieus
- Neem contact op met leerkracht, anti-pestcoördinator, vertrouwenspersoon of maatschappelijk werk als uw kind thuiskomt met een naar verhaal.
- Let op genoemde signalen en risicofactoren bij uw kind en bespreek deze met school.
- Deel complimenten uit bij goed gedrag!

STAPPEN

Pesten is vaak structureel, vroegtijdig signaleren is belangrijk om de negatieve gevolgen van pesten te voorkomen. Na het signaleren van Pestgedrag worden de volgende stappen genomen

- Stap 1: De leerkracht, medewerker neemt incident serieus en gaat in gesprek met alle partijen om een goed beeld te krijgen van de situatie.
- Stap 2: Betrokkenen worden geïnformeerd. De pestsituatie wordt ingebracht in het team en betrokken ouders worden geïnformeerd. Er wordt gekeken wie er binnen de casus betrokken zijn of moeten worden.
- Stap 3: Er worden acties afgesproken en taken verdeeld. Er wordt een termijn bepaald waarin de situatie wordt geevalueerd.
- Stap 4: Er vindt een evaluatie plaats. Zijn er nog vervolg acties nodig of is de casus 'af te sluiten'?

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

Consequenties van pestgedrag.

Er zijn twee soorten pestsituaties. Hier wordt als volgt op gereageerd.

- A. Er is een vermoeden van Pestgedrag maar de aanwijzingen hiervoor zijn onduidelijk. Het gebeurt buiten het zicht van de leerkracht. In zo'n geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen.
- B. De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest (of een leerling komt het bij hem melden).

Mogelijke consequenties:

- Er vindt een gesprek plaats tussen betrokken leerlingen onder begeleiding van leerkracht, SMW, directie.
- We zorgen dat de leerlingen elkaar een bepaalde periode niet tegenkomen:
 - andere positie in de klas
 - spelen op verschillende pleinen.
 - op verschillende momenten vertrekken vanuit school
- De pester blijft één of meerdere pauzes binnenblijven;
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn;
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem;
- In sommige situaties kan er ook onder begeleiding gewerkt worden aan het herstel van de relatie (bijvoorbeeld: samen een activiteit uitvoeren)
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde. Gesprekken worden altijd vastgelegd door de leerkracht in de logvellen.
- Afhankelijk van de ernst van het Pestgedrag ligt hier ook een verantwoordelijkheid voor ouders. Zij worden betrokken bij de acties van school en geïnformeerd over consequenties. In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Begeleiding voor de gepeste leerling

- Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
- Oefen, bespreek welk gedrag kan helpen om het pesten te laten stoppen:
 - duidelijk grens aangeven
 - hulp vragen van een medeleerling, leerkracht of andere volwassenen.
 - spelen op een duidelijke plek met overzichtelijk aantal vrienden of vriendinnen
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest
 - waar is de pester op uit? Hoe voorkom je dat hij 'plezier' haalt uit het pesten?
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil
- Sterke kanten van de leerling benadrukken
- Belonen als de leerling zich anders/beter opstelt
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s)
- Het gepeste kind niet 'over' beschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie, waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen

Begeleiding voor de leerling die pest

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste
- Excuses aan laten bieden
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft
- Beloon positief gedrag van uw zoon/ dochter en zorg voor consequenties (straf) bij ongewenst (pest)gedrag.
- Kind leren om niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen (emotieregulatie)
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen; inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn. Oefenen van sociale vaardigheden in een gecontroleerde en begeleide omgeving.
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

Adviezen aan ouders

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind en luister naar uw kind
- Pesten kunt u het beste direct met de leerkracht, anti-pestcoördinator of directie bespreken; kom naar school en vraag na wat er is gebeurd
- Bespreek / oefen met uw kind wat hij/zij kan doen als er een situatie voordoet waarin hij/zij zich onprettig voelt. Op school leren we kinderen hun grens aan te geven door met duidelijke stem te zeggen wat je niet wilt. Als dit in een situatie onvoldoende helpt dan zijn erin de klas, op het plein of tijdens andere activiteiten altijd leerkrachten of andere professionals in de buurt die uw zoon/dochter om hulp kan vragen. (Let op: Verbale of fysieke agressie keuren wij altijd af, ook als het een reactie is op agressie van een ander!)
- Bespreek met uw kind dat hij/zij altijd mensen zal tegenkomen die hij/zij als niet prettig ervaart. Leer uw kind in samenwerking met school hoe je op een respectvolle manier afstand kan houden of nemen van deze persoon.
- Geef uw kind complimenten om zijn/haar zelfbeeld te verbeteren.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of naschoolse activiteiten om sociale vaardigheden te oefenen

Ouders van pesters:

- Keur nooit uw kind af maar het “gedrag” waar u niet mee akkoord gaat.
- Neem het probleem van uw kind serieus
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden;
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet (voordoen, rollenspel)
- Besteed extra aandacht aan uw kind
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of naschoolse activiteiten om sociale vaardigheden te oefenen;
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind;
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Bevorder het samen werken en samen spelen van uw kind. Doe dit voor, doe mee en stuur bij.
- Oefenen van sociale vaardigheden kan alleen als kinderen in contact komen met leeftijdsgenoten. Dit kan bij een sportclub of naschoolse activiteiten (bijv. bij de Kinderfaculteit).
- Corrigeer uw kind vooral op het gebruik van sociale media. Kijk waar uw zoon/dochter naar kijkt, praat hierover en lees af en toe mee in chats waar uw kind aan deelneemt.
- Geef zelf het goede voorbeeld;
- Leer uw kind voor anderen op te komen;
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- Wanneer er op school iets is gebeurd en het is opgelost, kom er dan thuis niet op terug. Opgelost is opgelost!

- Denk er eens over na wat u zoal bespreekt aan tafel, bedenkt u zich dan dat kinderen heel veel horen en opslaan!
- Probeer geen oordeel te hebben over de kinderen en ouders in een pestsituatie of probeer uw oordeel zoveel mogelijk voor uw zelf te houden.